

7 клас

Особливості вживання прийменників

*Про прийменники з-із-зі та у-в, про типові
помилки у вживанні прийменників
та про культуру мовлення.*

Стрембицька Л.А.

Прочитайте речення в колонках.
Установіть, які речення вимовляти
важко. Чому?

Бери книжку зі столу.
Родина із семи осіб.
Із шовку виготовили вітрила.

Бери книжку з столу.
Родина з семи осіб.
З шовку виготовили вітрила.

З – ІЗ – ЗІ - ЗО

Прийменник з уживаємо:

- перед голосним на початку слова (*з одним*);
- перед приголосним (крім *с, ш*), якщо попереднє слово закінчується голосним, а також на початку речення (*котився з гори; З лісу...*).

Прийменник із уживаємо переважно перед *з, с, ц, ч, ш, щ* та між приголосними (*Із шовку, виїхав із села, лист із Бразилії*).

Прийменник зі вживаємо перед сполученням приголосних на початку слова, зокрема коли початковими виступають *з, с, ч, ш, щ* (*зі школи, бери зі столу*).

Прийменник зо вживаємо при числівниках *два, три* (*зо дві сотні*).

Пироги
з капустою

Пироги
із сиром

Пироги
зі смородиною

Спишіть сполучення слів, уставляючи на місці пропуску прийменники з-із-зі-зо.

Вийшли ... школи, брат ... сестрою, вітаю ... святом, зійшов ... дороги, квіти ... лісу, разів ... два, вийшли ... оранжереї, вийшов ... зоопарку, прибрав ... столу, дивитися ... берега, приїхав ... села.

ПРИЙМЕННИКИ У-В

Прийменник у вживаємо:

- на початку речення перед приголосним (*У лісі...*);
- між приголосними (*вечір у місті*);
- перед словами, що починаються на *в, ф, св, хв, тв, льв* (*зайшла у фойє*);
- після паузи, яку на письмі позначають розділовим знаком, перед приголосним (*Це було... у Києві*).

Прийменник в уживаємо:

- на початку речення перед голосним (*В очах...*);
- між голосними (*живее в Одесі*);
- якщо попереднє слово закінчується на голосний, а наступне починається на приголосний (крім *в, ф, св, хв, тв, льв*) (*пішлии в садок*);
- перед словом, що починається на голосний (*човен в очереті*).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

У поетичній мові чергування у – в часто порушується з вимог ритму вірша.

**Спишіть словосполучення,
вставляючи на місці пропуску
прийменник у або в.**

У теплій кімнаті, прибрати **В** кімнаті, відпочили **В** аквапарку, покласти **В** шафу, податися **В** мандри, вибігли **В** сад, працюють **У** школі, прибуде **В** травні, зустрілися **У** Львові.

ЖИТТЄВА СИТУАЦІЯ.

Уявіть, що ви з рідними чи друзями ділитесь досвідом щодо вирощування городини. Висловте подані нижче поради, розкриваючи дужки.

- 1. Огірки треба поливати частіше (у, в) період формування плодів.*
- 2. Не варто поспішати (з, із) першими поливами розсади огірків, тоді (у, в) рослини буде більш міцне стебло.*
- 3. Щоб насіння краще проросло, його змочують (у, в) теплій воді.*

Можливі помилки.

Часто в мовленні трапляються неправильні конструкції з прийменником. НАПРИКЛАД:

НЕПРАВИЛЬНО

п'ять метрів на секунду
враження **про** виставу
йти **за** грибами
пливти **по** течії
пропустити **із-за** хвороби
в десять годин
завдання **по** географії

ПРАВИЛЬНО

п'ять метрів **за** секунду
враження **від** вистави
йти **по** гриби
пливти **за** течією
пропустити **через** хворобу
о десятій годині
завдання **з** географії

Відредагуйте словосполучення.

*По вині водія, пішов по справах,
піти за хлібом, зошит по
географії, автобус по
замовленню, працює по вихідних
по технічним причинам, прийти
за журналом, великий по обсягу.*

*З вини водія, пішов у справах,
піти по хліб, зошит з географії,
автобус на замовлення, працює у
вихідні, з технічних причин,
прийти по журнал, великий за
обсягом.*

Домашнє завдання

Виконати впр.293